

Evaluering av LP-modellen med hensyn til barns utvikling og læring i daginstitusjonene

Ratib Lekhal
Høgskolen i Hedmark, Senter for praksisrettet utdanningsforskning
(SePU)
Epost: Ratib.Lekhal@hihm.no
Telefon: +47 62 51 72 25

Innledning

I Europa generelt har man i stor grad fokusert på kvantitet, dvs. økning i antall barnehageplasser det siste tiåret (OECD, 2012). En slik rask utbygging av barnehager har ført til spørsmål om dette kan ha påvirket kvaliteten på tilbudet og derav hvilke konsekvenser dette kan ha for barns trivsel og utvikling (f.eks. UNICEF, 2008, Tvetereid, 2008). Desto viktigere blir det fra nå av å styrke kvaliteten på barnehagene. Mange barnehager jobber i dag systematisk for å bedre kvaliteten på deres barnehage. LP-modellen er en strategi som flere barnehager og skoler har benyttet for å styrke deres kvalitet og derfor løfte barns og elevers utvikling, trivsel og læring.

Kort om LP-modellen

LP står for læringsmiljø og pedagogisk analyse. Strategiene i LP-modellen (mer informasjon på: <http://www.lp-modellen.dk/>) baserer seg på forskning om skoleutvikling og forståelse av læringsmiljøets betydning for barns trivsel, utvikling og læring. Det pedagogiske analysearbeidet har som formål å oppnå en klar forståelse av de faktorer, som utløser, påvirker og opprettholder adferds-, trivsels- og læringsproblemer i barnehagen. LP-modellen inneholder derfor ikke metoder som beskriver hvordan de pedagogiske medarbeiderne skal takle utfordringer i hverdagen. Snarer skal arbeidet gjennom LP-modellen anvendes systematisk over tid. Man skal legge vekt på at de pedagogiske medarbeiderne skal ha fokus på interaksjonen mellom barnet og miljøet, og sammen med dette også se kritisk på egen praksis i hverdagen. Gjennom et slik arbeid og gjennom et systematisk arbeid med analysemodellen er blant annet målsetningen at barnehagen skal forbedre deres pedagogiske praksis som igjen skal øke resultater hos barns trivsel, utvikling og læring.

På bakgrunn av LP-modellens overordnede mål og ønske fra prosjektgruppen søker denne artikkelen å svare på følgende problemstilling:

Hvilke endringer har skjedd i løpet av prosjektperioden (LP-modellen) i forhold til barns utvikling på faktorene språk, atferd og sosiale ferdigheter?

Metode

Utvalg

Dataene som benyttes i denne artikkelen er hentet fra en elektronisk spørreundersøkelse som ble gjennomført i barnehager i Danmark. Kartleggingen består totalt av fire informantgrupper der barna, foreldrene og barnets kontaktpedagog, samt barnehagens personale har besvart en rekke spørsmål angående barnehagens læringsmiljø. I undersøkelsen er det brukt et eget spørreskjema til hver av informantgruppene. Utgangspunktet har vært å kartlegge det som kan betraktes som sentrale områder i enhver barnehage tilknyttet aktivitetstilbudet, sosiale relasjoner, kommunikasjon, barns kompetanse og foreldres erfaringer og samarbeid med barnehagen. I denne artikkelen benyttes data fra barnets (fire og femåringer) kontaktpedagog (dvs. data fra kontaktpedagog på 1124 barn ved T1 og 1495 ved T2).

Mål

Barns språk: Barnas språklige ferdigheter er vurdert ved bruk av en skala (som summeres opp) med 18 utsagn om barns språk og evne til å kommunisere. Det er førskolelærerne i barnehagene som har vurdert hvert enkelt barn på denne skalaen. Spørsmål som inngår er blant annet evnen til «å formulere deres ønsker verbalt», til «å leke med språket» og til «å rime på egen hånd».

Sosiale ferdigheter: er en vurdering av barnas sosiale ferdigheter og ble gjort på en skal fra 1 til 4. Det er 24 utsagn barna er vurdert ut fra, noe som gjør at toppskåren vil være 96 og den laveste mulige skåren 24. Når kontaktpedagogen skal vurdere det enkelte barn, skjer det med svar på spørsmål som: ”Viser han/hun at han/hun gjenkjenner andres følelser og handler deretter?” ”Lytter han/hun til andre og er medfølende?” ”Tar han/hun hensyn til andre i leksituasjoner?”. De 24 utsagnene ble summert opp for å angi barns samlede sosiale ferdigheter.

Barns atferd og væremåte: ble her rapportert med 13 utsagn. Det er ofte vanlig i litteraturen å skille mellom eksternaliserende (7 spørsmål) og internaliserende vansker (6 spørsmål). Eksempler på utsagn som inngår i eksternaliserende vansker; «Har raserianfall», «Er rastløs eller hele tiden i bevegelse, skifter ofte aktivitet» og internaliserende vansker; «Viser engstelse i samvær med andre barn», «Virker trist, lei seg eller deprimert». To separate

sumskårer ble regnet ut, en som presenterer eksternaliserende og en som presenterer internaliserende vansker.

Analyser

For å studere endringen fra T1 til T2 benyttet vi et alderskohort design. Det vil si at respondenter ved T1 er kontroller for respondenter ved T2. Således vil respondenter ved T1 være barn som ikke har gjennomgått intervensjonen, mens respondenter ved T2 vil være barn som har deltatt i intervensjonen (se blant annet Oleweus, 2005). Vi ønsket å undersøke om barns språk, sosiale ferdigheter og atferd hadde endret seg gjennom prosjektet. De eventuelle forskjellene mellom fra T1 til T2 er uttrykt gjennom forskjell i standardavvik (st.av) som Cohens d (Cohen et al., 2011). Formelen kan uttrykkes slik:

$$\frac{\text{Gjennomsnitt gruppe 1} - \text{gjennomsnitt gruppe 2}}{\text{Gjennomsnittlig standardavvik}}$$

Det kan være vanskelig å tolke hvor stor eller liten en endring eller utvikling er. Cohen's d angir forskjeller på følgende måte (Cohen et al., 2011):

- 0-0,20 st.av = liten forskjell
- 0,21-0,50 st.av = beskjeden forskjell
- 0,51-1,00 st.av= moderat forskjell
- over 1,00 st.av= stor forskjell

Dette vil alltid være preget av en viss skjønnsmessig vurdering avhengig av det enkelte fokusområde. En liten endring eller utvikling innenfor et fokusområde kan være av stor betydning i hverdagen, mens for andre fokusområder vil en liten forskjell være av mindre betydning.

Resultater

I første del av analysene ble det gjennomført reliabilitetsanalyser på de fire faktorene vi ønsket å se om hadde endret seg fra T1 til T2. Som vi ser i tabell 1 har alle faktorene tilfredsstillende resultater fra reliabilitetsanalysene (over .70).

Tabell 2: Resultater fra reliabilitetsanalyser

Fokusområder	Alpha
Barns språk	.97
Sosiale ferdigheter	.95
Eksternaliserende atferd	.88
Internaliserende atferd	.73

Før vi kunne estimere endring fra T1 til T2 var det nødvendig å forsikre oss at de to utvalgene var like ved begge tidspunkter. Vi sammenliknet derfor de to gruppene med barn på to faktorer (andel barn med ekstraressurser i barnehagen og andel minoritet språklige barn) som vi antar at opptrer relativt stabilt over tid i de to barnehagene. Begge disse faktorene vil også være relativt sterkt relatert til barnets utvikling (for eksempel språk). På faktoren ekstraressurser var det en lik fordeling mellom de to gruppene, henholdsvis 9,5 og 9,7 % av barna i de to gruppene. Når det gjaldt andel minoritetsspråklige var det en større andel ved første måling. Dette gjorde det vanskelig å sammenlikne de to utvalgene. For å kunne sammenlikne de to utvalgene valgte vi derfor å ekskludere barn med minoritetsspråklig bakgrunn fra alle analysene selv om dette vil medføre en svakhet ved våre konklusjoner.

Etter ekskluderingen var det endelige utvalget vårt på 926 barn ved T1 og 1333 barn ved T2. Deretter ble det gjennomført Anova analyser for å se om det var signifikant forskjell mellom de to barnegruppene med hensyn til mors og fars utdannelses nivå. Vi fant igjen signifikante forskjeller på utdannelsesnivået for de ulike gruppene ($p > .05$).

Resultater i forhold til barns kompetanse

Når det gjelder forskjeller i barns kompetanse ser vi i tabell 2 at det er en beskjeden endring på faktorene sosiale ferdigheter og språkutvikling fra T1 til T2 for fireåringene. For faktorene som omhandler atferd finner vi ingen endring. Samme mønster finner vi (tabell 3) for femåringene, også her finner vi beskjedene endringer i sosiale ferdigheter fra T1 til T2. For faktoren språk er endringen noe mindre for femåringene enn for fireåringene (11 % av et St.av).

Tabell 2. Endring fra T1 til T2 for barn som er 4 år.

Fokusområder	T1	T2	
	Gj.sn / St.av	Gj.sn / St.av	Cohens d
Sosiale ferdigheter	67,24/11,34	70,33/12,25	0,26
Språk	53,74/11,03	56,12/11,37	0,21
Eksternaliserende atferd	25,03/3,79	25,10/3,48	0,02
Internaliserende atferd	22,35/2,18	22,39/2,26	0,02

*Fire åringer ved T1 er benyttet som kontroll gruppe for T2 resultater

Tabell 3. Endring fra T1 til T2 for barn som er 5 år.

Fokusområder	T1	T2	
	Gj.sn / St.av	Gj.sn / St.av	Cohens d
Sosiale ferdigheter	70,20/12,74	71,61/12,84	0,11
Språk	58,80/10,60	61,84/9,95	0,29
Eksternaliserende atferd	25,48/3,62	25,31/3,71	-0,05
Internaliserende atferd	22,56/2,12	22,52/2,09	-0,02

*Fem åringer ved T1 er benyttet som kontroll gruppe for T2 resultater

Oppsummering og diskusjon

Overordnet fant denne studien at barn som har gått i barnehagen under innføringen av LP-modellen har noe høyere språkkompetanse og sosiale ferdigheter sammenliknet med barn som gikk i samme barnehager før barnehagene startet deres arbeid med LP-modellen. Selv om det er viktig å merke seg at endringen er relativt beskjeden ved nåværende tidspunkt kan det være slik at den positive effekten kan endre seg over tid. Implementeringen av et utviklingsarbeid tar tid og det kan være at det er først når LP-modellen har satt seg i de ulike barnehagene - gjennom systematisk arbeid, at vi på sikt kan se at forbedringen hos barna blir sterkere. Vi fant ingen endring når det gjelder barns atferd og væremåte. Hva som er årsaken til at det ikke var noen endring i atferd hos barna er vanskelig å si.

Videre er det viktig å ta høyde for at vi ikke med sikkerhet kan si at det er LP-modellen som har ført til endringen. Denne studien har ikke et design som gir muligheten til å trekke kausale slutninger. Vi kan ikke se bort fra at endringen som har skjedd fra T1 til T2 kan skyldes andre årsaker vi ikke har kontroll over eller ikke har målt i denne studien. For det andre er det ikke nødvendigvis de samme barnehagelærerne som har vært informanter i T1 og T2 noe som også til en viss grad fører til noe usikkerhet rundt resultatene våre. Uavhengig av disse begrensingene har barnehagen jobbet bevisst med å styrke kvaliteten og således også barns utvikling. Uavhengig av hva som er årsaken til utviklingen er det positivt at barnehagene som har deltatt i prosjektet per i dag har barn som har litt bedre språk og sosiale ferdigheter. Dette er kompetanser hos barna som gjør at de vil være bedre rustet for skolehverdagen. Denne kunnskapen er viktig å ha med seg når fremtidige studier og barnehagene skal følge denne påbegynte positive utviklingen i årene som kommer.

Referanser

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2011). *Research methods in education*. London: Routledge.

OECD. (2010). Revised literature overview for the 7th meeting of the network on early childhood education and care, 17 November. Retrieved from The Network on Early Childhood Education and Care, OECD, [http://www.oecd.org/officialdocuments/displaydocumentpdf/?cote=EDU/EDPC/ECE\(2010\)3/REV1%20&doclanguage=en](http://www.oecd.org/officialdocuments/displaydocumentpdf/?cote=EDU/EDPC/ECE(2010)3/REV1%20&doclanguage=en).

Tvetereid, S. (2008). *Hva skal vi med barn?* Oslo: Kagge.

UNICEF Innocenti Research Center. (2008). *Report Card 8: The child care transition*. Florence: UNICEF Innocenti Research Center.